

TÁROLÓKÖNYVTÁRAK ÉS DOKUMENTUMELLÁTÁS

SONNEVEND PÉTER

A kérdés

A szakkönyvtárak könyv- és időszaki kiadvány állománya 1982-ben közel háromnegyed millió egységgel nőtt (1978–1982 között 3,18 millióval, összesen 28,8 millióra); a tiszta növekedés 3–4 év alatt 10–15%-ot tesz ki.¹ A tanácsi és szakszervezeti könyvtárak összállománya² (az Állami Gorkij Könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nélkül) szintén 1982-ben 42,5 millióról 44,6 millióra emelkedett, itt 3–4 év alatt a tiszta növekedés 20% körül mozgott. Ugyanakkor a népgazdasági helyzet aligha teszi lehetővé a könyvtárak raktárainak gyors bővítését. A legfrissebb tájékozódás szerint a Művelődési Minisztérium beruházási kerete 1984-ben nominálisan is több, mint 20%-kal csökken 1983-hoz viszonyítva; nincsenek adatok arra vonatkozóan, hogy ezen belül a könyvtárak részesedése hogyan fog alakulni.

Hosszabb várakozás, súlyos kivitelezési malőrök után az Országos Széchényi Könyvtár 1984-ben – a KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, az MTA Könyvtára és az OMIKK után – üzembe helyezi törökbálinti raktári szelvényét (pontosabban csak felét, mert a másikkban a rekonstrukciót átélő Operaház díszletei kaptak helyet). Így vagy úgy, de a raktárváros szelvényeinek közös hasznosítása megéri a szakmai töprengést. Ez az igény a konkrét objektumtól függetlenül is megfogalmazódott; épp e lap hasábjain sürgettek tisztázó vitát az "aktív tárolókönyvtárról", amely "inkább a British Library Lending Division magyar változatának fogható fel: a gyűjtőköri kooperációban szervező feladatokat lát el, a könyvtárközi kölcsönzésben dokumentumfajták és diszciplínák szerint jól körülhatárolt területeken ellátást vállal, szoros egységet képez a hazai, de legfőképpen a külföldi dokumentumok központi regisztrációival, részt vesz az állományvédelem országos feladataiban" s "számítani kell . . . arra, hogy szakterületi, de még inkább hálózati és regionális szintű «fiókintézetek» fogják kiegészíteni"³.

Vizsgálódásra érdemesek az alábbi kérdések:

- milyen tapasztalatok adódnak az eddig megvalósult tárolókönyvtárakból (rövidség kedvéért a továbbiakban: Tk);
- milyen funkcionális elképzelések jelentkeztek a szakirodalomban;
- milyen feltételei adódtak (teremthetők meg) egy hazai Tk intézmény(rendszer)nek;
- milyen feladatokat kaphat ez a Tk-rendszer;

A kérdésekre nem egyformán részletező válaszokat adok, hanem csak olyan mértékben, amennyi az utolsó megválaszolásához okvetlenül szükséges.

Visszapillantás: a Harvardtól a DFG-elemzésig

Önirónikusan megállapítható, hogy a Tk irodalma lassan könyvespolcokat tölt meg; a részletek iránt érdeklődők figyelmébe ajánlom N. *Rácz* Aranka brosúrájának⁴, egy szovjet szemletanulmányának⁵, Maurice B. *Line* lexikonba írott tanulmányának⁶, R. *Fuhrrott* és P. *Schweigler* kisonográfiájának⁷ és a Deutsche Forschungsgemeinschaft által finanszírozott nemzetközi elemzésnek⁸ az irodalomjegyzékét (mindegyikük 60 és 300 tétel között mozog), – miközben a legutóbb említett kiadvány adatai szerint az információszolgáltató 38 ország közül jelenleg csak kilencben létezik kooperatív Tk, s további 12-ben érlelnek terveket.

A Tk adatolt története a századfordulón kezdődik⁹: Ch.W. *Eliot*, a Harvard University (HU) elnöke – felismerve, hogy könyvállományuknak egy része örvend csak használatnak, – javasolta az állomány inkurrens részének elkülönített tárolását, majd a viták nyomán a HU könyvtárvezetője kooperatív megoldást vázolt fel a New England-i könyvtárak számára.

A megvalósulás évtizedekkel később jött el.

A negyvenes-ötvenes évek példáiból meritjük a következőket:

- 1942: a HU kezdeményezésére megszületik a New England Deposit Library (NEDL), rögtön egymillió kötetet befogadó új épületben, nyolc alapító taggal a Boston környéki könyvtárak közül, amelyek tulajdonjogukat a közösen tárolt anyagra fenntartották; közös katalógus sem készült; a használat csupán évi pár ezer kötet; fő előnye az olcsó tárolás. A "passzív" Tk tipikus példája.
- 1949: az University of Chicago kezdeményezésére létrejön a Midwest Interlibrary Center (1965-től Center for Research Libraries, CRL), az alapítók száma tíz, 1977-ben már 163, 1982-ben 182, lényegében az összes fontosabb USA-beli, s ráadásként néhány kanadai egyetem. Az eleinte szintén 1 milliós új épületből, amely később 3 millióra bővült, a 70-es években mintegy 30–50 ezer kötetet forgalmaztak, az állomány 1–1,5%-át. A tagok határozzák meg, milyen anyag adható át a CRL-be. A 60-as években több fontos támogatás (Carnegie Corp. stb.) lehetővé tette az aktív gyarapítást: a tagokkal kooperálva rendelni kezdték azokat a folyóiratokat, amelyek a széles körben használt adatbázisok (Chemical Abstracts, Biological Abstracts) forráskörébe tartoznak, de egyik résztvevő állományában sem találhatók. 1982-ben 3 ezer újság és 14 ezer folyóirat érkezett kurrensen a CRL-be, amely újabban már garantálja tagjai számára, hogy bármely 1970 után megjelent műszaki, természettudományi és (humán területek nélkül értett) társadalomtudományi forráshoz hozzásegíti partnereit, a vele műholdas számítógép-kapcsolatban álló BLLD-vel kooperálva. Előttünk az "aktív" Tk, a közép-nyugati régióból kinőve észak-amerikai szintre, már-már kontinentálissá.

Az ötvenes-hatvanas évek példáiból nézzük a következőket:

- 1959: megalakul a Medical Library Center of New York (MLC), amelynek manapság mintegy 60 New York környéki orvostudományi könyvtár a tagja. Egy korábbi raktár-épületet rendeztek be céljukra. A leadott inkurrens anyagból művenként egy példányt

tartanak meg, a többit igyekeznek értékesíteni. 1973-tól számítógépes folyóiratnyilvántartási rendszert vezetnek be. Ekkor indul fejlődésnek a saját gyarapítás is: itt az Index Medicusnak a tagkönyvtárakba nem járó forrásait fizetik elő, számuk ma már eléri a 7 ezret. A 70-es évek végén 15–20 ezer tételt tett ki a könyvtárközi kölcsönzés, amelyek 95%-a folyóiratcikk. 1982-től szerződéses kapcsolatra léptek az OCLC, az országot átfogó, osztott feldolgozáson alapuló online rendszerével.

A hatvanas-hetvenes évek példái közül is álljon itt néhány:

- 1973: a British Library keretében megszületik¹⁰ a mai BLLD, egy régi épületben, amelyet több szakaszban bővítenek a mai mintegy 130 ezer polcfolyóméteres kapacitásig. Évi gyarapodása újabban – lényegében vételből – 54 ezer időszak kiadvány, 75 ezer könyv (összállomány: 2 millió felett), 120 ezer kutatási jelentés (összállomány: 1,8 millió), 13 ezer konferencia kiadvány, 15 ezer fordítás stb. Az évi, közel 3 millió kölcsönzési igénynek – ez az országosnak háromnegyede! – 84%-át saját állományából tudja kielégíteni. (A tisztas hasznot sem veti meg: 1983-ban egy könyvkölcsönzési térítvény ára 2,5 font; a másolási térítvény kuponja 10 oldalanként 1 font, tehát 11 oldalért már 2 font, magyar pénzben 150 forint.) Az igények 18%-a külföldről érkezik, többek között az USA-ból 100 ezer, melynek fele amerikai (!) kiadványra vonatkozik. 1982-ben szerződik a kaliforniai System Development Corporation-nel, s ezután a BLLD már műholdon keresztül is fogadja az igényeket¹¹. A BLLD a könyvtárak inkurrens anyagát szigorúan megrostálva veszi át: a könyvek alig felét, a periodikus kiadványoknak csak 10%-át fogadja be, a többit kiejánlja a könyvtáraknak. (A BLLD a felajánlott művek leírásait igényli, azok alapján válogat.) Hetven könyvtár jelentése alapján évi negyedmillió lelőhellyel gazdagítja 4,5 milliós központi könyvkatalógusát. Értékelés helyett annyit, hogy nem véletlen a BLLD vezetőinek nemzetközi mozgató szerepe a dokumentumellátás fejlesztésében: elég arra utalni, hogy személy szerint Maurice B. Line kezdeményezte az IFLA UAP-programját.
- 1975: a Szovjetunió Kulturális Minisztériuma, a Tudományos és Műszaki Állami Bizottság, a Tudományos Akadémia, valamint a Felső- és Középfokú Szakoktatási Minisztérium közös rendelete¹² szabályozza a Tk-ak szervezetét (amely négy hierarchikus szintből: megyei – megyeközi – köztársasági/regionális – összszövetségi szintből áll), működési módját, az inkurrensnek minősíthető állomány válogatási elveit stb. Összesen mintegy 160 könyvtár kapott tároló funkciót – köztük 66 összszövetségi; lényegében az összes országos hatókörű szakkönyvtár. Itt tehát nem elkülönült intézmény(ek)ről van szó, hanem maga a létező struktúra vesz fel új feladatot. Leningrád példáján illusztrálom a munka volumenét: 1978–1979-ben több mint 300 helyi könyvtár végezte el az állománytisztítást, 2,6 millió kötetet minősítettek inkurrensnek; ennek a tömegnek nem egész 1%-a került az illetékes Tk-ba, 85%-a selejtezésre, megsemmisítésre, a többit tartalékanyagnak tekintették, illetve jegyzéken felajánlották más régiók könyvtárainak.¹³
- Csehszlovákiai tervek szerint a prágai Tudományos Akadémia kíván könyvtárhálózata számára Tk-at létesíteni, Pozsonyban pedig öt nagykönyvtár (egyetemi, közgazdaságtudományi, pedagógiai, orvostudományi és akadémiai) tervez közös Tk-at. A Tk terve-

zett funkciói: a kevéssé használt állomány összpontosítása; a raktári férőhely felszabadítása a résztvevő könyvtárakban; egy példányos megőrzés; másolatszolgáltatás könyvtárközi kölcsönzési célokra; állománymegóvási kötetés¹⁴.

- Az NDK-ban a 70-es évek elején lefolytatott vita eredményeként¹⁵ (egy Tk az egész országnak, három regionális Tk és más variációk is felmerültek) várhatóan a Deutsche Bücherei és a Deutsche Staatsbibliothek feladatmegosztásával oldódik meg a Tk kérdése: a DB gyűjtené az 1913 utáni német nyelvű, míg a DSB a korábbi német és más nyelvű irodalmat (a DB 5 milliós raktártornya már elkészült, hasonló méretűt terveznek a DSB-nek is).

Feltételek és funkciók

„Az egyedi és közös könyvtároló raktáraktól, amelyek a 40-es években jelentős fejlődést mutattak, a tárolókönyvtár típusú könyvtárközi központokon keresztül (50-es évek) a tárolókönyvtár funkciójú országos kölcsönző központokig (60-as évek), – tovább pedig a kooperatív könyvtári és tájékoztatási rendszerekig, amelyek szerves feladata a ritkán használt kiadványok racionális tárolásának megoldása is” – így foglalta össze a fejlődési fokozatokat V.M. *Oskina* Tk témájú kandidátusi disszertációjában¹⁶.

Fentiekhez annyit tehetek hozzá, hogy mindez dinamikus fejlődő könyvtári-tájékoztatási tevékenység és igények megléte esetén érvényes. Ha nincs meg az utóbbi tényleges szívóhatása, ha – részben emiatt, részben az erőforrások szűkössége, széttagoltsága következtében – nincs szerves korszerűsödés, az átlagos színvonalat emelő fejlődés, akkor a szirénhangok is berekednek, a mégoly áramvonalas koncepciókból nem lesz valóság, délibábos emlékek maradnak.

Vegyük újra kézbe a szakkönyvtári statisztikát. Közel ötödével nőtt 1978 és 1982 között a könyvtárközi kölcsönzés keretében küldött dokumentumok száma, s mintegy negyedével a kapottaké (ezen belül a külföldről beérkezetteké majdnem 10%-kal). Micsoda eredmény! mondhatjuk. Ámde: a „bázisszemlélet” itt is csalóka, hiszen a 860 szakkönyvtár összes teljesült igénye 113 ezer, az általuk teljesítetteké 136 ezer (könyvtáranként átlagosan 130, illetve 160). Állítsuk élesebbre a képet: a kiemelt 121 „országos feladatkörű szakkönyvtár” egyedi adatait is megvizsgálhatjuk. A kapott és a küldött dokumentumok számát összeadva a tízezer fölöttiek klubja elég exkluzív: Szabványügyi Hivatal, OSZK, OMIKK, Agroinform, ELTE Könyvtára; ötezer fölötti még: a Veszprémi Vegyipari Egyetem Könyvtára, a debreceni KLTE Könyvtára. Talán súlyos a szó, de alig-alig tényező ma a könyvtárközi kölcsönzés az országos dokumentumellátásban (kivéve a veszprémi egyetemet 4 ezer és az MTA SZTAKI-t 3 ezernél több kielégített igényléssel, mert ebben ők a listavezetők, eltekintve a tranzit funkciójú nemzeti könyvtártól¹⁷).

További adalékok nélkül is kínálkozik a következtetés, hogy a könyvtárközi kölcsönzés jobbítása, fejlesztése (nem utolsósorban a devizaellátásának növelése szükséges), önmagában, jelen színvonalát tekintve, egyelőre mint keresleti oldal nem indokol valami féle nagy beruházást igénylő fejlesztést. Innen tekintve a Tk kérdését: egy attraktív (BLLD-típusú) folyóirat-kölcsönző központ képe a 80-as évek Magyarországon nem

több jószándékú vágyalomnál. Nem a magányos központ létrehozásának nagy ugrása kínál esélyt, inkább a CRL vagy az MLC képlete, ha találkozik kellő kooperatív szándékkal, például a számítógépes bibliográfiai-referáló adatbázisokban feltárt, de a hazai könyvtárakból hiányzó folyóiratoknak a Tk hatáskörébe utalásával. Lehet-e a kezdetben óhatatlanul szerény aktív gyarapítást folytató Tk az összehangolás szervezője? Lehet, ha előbb újjáéled az összehangolt állománygyarapítás gondolata (annyi frusztráció és trauma után), ha előbb a Tk elfogadtatik mint egyszerű partner, gyalogos fegyverhordozó, amely szolgáltatókésztségét fokozatosan bizonyítja, s közben nem üres zseb az "ajánlólevele".

A központi katalógusok – örvendetesen hosszú előélet után (60 éve létezik jogszabályi kötelezés nélkül a központi könyvkatalógus, ezen belül közel tíz éve a használatot fokozó szakterületi állomások 24 partnerrel!) ma megújulófélben vannak. Formálódik a külföldi időszaki kiadványok gépesített lelőhelyjegyzéke, s lehetséges, hogy kooperatív szerkezetben fog megszilárdulni. Egyelőre komolyabb érvek nem szólnak amellett, hogy a viszonylag szerény párhuzamosságot mutató külföldi könyvanyag lelőhelykatalógusát – és ehhez kapcsolódva a gyűjtő könyvtárak feldolgozó munkáját – célszerű lenne gépesített rendszerre korszerűsíteni.

Megvalósíthatónak tűnik és véleményem szerint hasznot hajtana, ha a Tk lényegében teljes kötelepéldány-anyagot kapna, legalábbis az MNB Könyvek Bibliográfiája anyagának mértékében. Az MNB újabban egyre rövidebb átfutási idővel informál, s ha ehhez a Tk dokumentum-háttérrel rendelkezik, az új, talán frissebb keringésre készítené a nem egy helyen el-elduguló – kitisztítandó – regionális ellátási ereket is.

Ha működik egy kiterjedt szolgáltatásokat nyújtó könyvtárellátó (például gondoskodik a könyvtári kötésről), ha országos könyv- és hírlaprestauráló központ kialakítása a célunk, ha a határainkon túl is megbecsült ütőképes mikrográfiai egységünk betölti állományvédelmi funkcióit, akkor nem biztos, hogy szükség van a Tk alternatívájára is. Külföldi analógiáját sem látom, még kevésbé hazai létalapját.

A Tk a honi könyvtári fejlesztés egyik szüzföldje: elég hosszú "pereskedés" után jutunk birtokába. Csúry István 1956-ban kezdte sürgetni, a 60-as években féltucat fórum vizsgálta a kérdést, Horváth Tibor is már tíz éve beleképzelte a hazai összképbe mint a könyvtárközi kölcsönzés "kommunikációs központját"¹⁸ – rózsakert nem fog itt hirtelen kivirulni, szerényebb igényekkel kezdjük az ugartöréshez.

A Tk – ha fogalmát kissé önkényesen kitágítjuk – voltaképpen ma is létezik szakterületi és regionális metszetben: a könyvelosztó fölőspéldányjegyzékeiből első helyen nem a Tk, hanem jópár nagykönyvtár egészíti ki anyagát (emlékezzünk a szovjet modellre!); a közelmúltban több megyei könyvtár vállalta, hogy megyehatárain belül fokozatosan megtisztítja a két közművelődési, majd az iskolai könyvtári hálózatot is az inkurrens könyvektől, s a még hasznosítható anyagot előbb a szűkebb páttriában igyekszik megfelelő helyre juttatni, majd a maradékot (ez is megyénként több tízezer kötet) átadja az országos fölőspéldány gazdálkodás céljára.

Ahogy Horváth tíz évvel ezelőtti előadása jósolta, a törökbálinti raktári szomszédoknak ott helyben kell egymást megtalálniuk. Erre megvan minden esély; az OSZK vezetőisége is a négy könyvtári szelvény összesen közel ötmillió befogadóképességében látott reális alapot egy szakterületi Tk-i kooperációra.¹⁹

A magyar Tk tehát úgy kezdi létét, – s ez nem pusztá szándék kérdése, – mint a hagyományos fokozatot képviselő "passzív" gyűjtőhely, amely a könyvtárközi kölcsönzés keretében szolgált, s amely épp az utóbbi érdekében fokozatosan kurrens gyarapítást is vállalhat: előbb talán a magyar kötelespéldányok, később – a lehetőségek és a lehetséges partnerek érdekeltségének függvényében – a külföldi folyóiratok terén is.

IRODALOM

1. Statisztikai Tájékoztató. Szakkönyvtárak 1982. Bp. Tud. szerv. Inf. Int., 1983.
2. Statisztikai Tájékoztató. Közművelődés 1982. Bp. Tud. szerv. Inf. Int., 1983.
3. FUTALA Tibor – HORVÁTH Tibor – PAPP István: Együttműködés vagy rendszerszervezés? = Könyvtári Figyelő, 1983. 5.sz. 465. és 464.p.
4. N. RÁCZ Aranka: Az Országos Széchényi Könyvtár mellett létesítendő tároló könyvtár programja. Bp. 1976. OSZK, 18 + 5 p. (soksz. gépirat.) Sok korábbi magyar forrást sorol fel.
5. Organizaciã depozitarnogo hraneniã knižnyh fondov bibliotek. Obzornaã informaciã. Moskva, Gos. Bibl. im. Lenina, 1977. 44.p.
6. LINE, Maurice B.: Storage and deposit libraries. = Encyclopedia of library and information science. Ed. by A. Kent. New York, Basel. Dekker, 1980. 29.vol. 101–133.p.
7. FUHLROTT, Rolf – SCHWEIGLER, Peter: Speicherbibliotheken. Bau – Organisation – Planung. Berlin, 1982. Deutsches Bibliotheksinstitut. 140 p. Számos alaprajzzal, raktári tervzattal, fényképpel.
8. National repository plans and programmes. A comparative study of existing plans and possible models. Capital Planning Inf. Wetherby, 1982. IFLA Int. Office for UAP. 133 p. Ld. még a Capital Planning Information vezetőinek összefoglaló cikkét: KENNINGTON, Don – WHITE, Brenda: National repository plans and programmes. = Interlending Review, 1982. 1.no. 3–7.p.
9. Ld. Line op. cit. 102. és ff., Fuhlrott – Schweigler op. cit. 9–59.p.
10. Előző időszakára ld. KONDOR Imréné könyvismertetését a Könyvtári Figyelő 1974. évi évfolyamában (HOUGHTON, Bernard: Out of the dinosaurs. The evolution of the National Lending Library for Science and Technology. London, Bingley, 1972. 127 p.)
11. Interlending Review, 1982. 1.no. 25.p.
12. Položenie ob organizacii depozitarnogo hraneniã knižnyh fondov bibliotek strany. = Rukovodacie materialy po bibliotečnomu delu. Spravočnik. Red. V.V. Serov. Moskva, 1975. Kniga. 95–103.p.
13. Depozitarnaã sistema hraneniã bibliotečnyh fondov RSFSR i perspektivy ee razvitiã. Sbornik naučnyh trudov. Leningrad, 1981, Biblioteka im. Saltykova-Šedrina. 43–45.p. Ukrajnai számítások szerint a megyei könyvtárak állományának forgási sebességéből arra lehet következtetni, hogy 40%-nyi a ritkán használt vagy elavult állomány. 1985-ig az összes megyei könyvtár átrósta a 1965 előtti könyvanyagát. Ld. Soveršenstvovanie depozitarnoj sistemy hraneniã bibliotečnyh fondov. Instr. – metod. rekomendacii. Moskva, 1981. Gos. Bibl. im. Lenina. 24, 28.p.
14. KOST'ÁLOVÁ, B.: Depozitny fondy. = Čtenář, 1982. (6.) 204–206.p.
15. SCHWARZ, Gerhard: Die Speicherung wenig benutzten Literatur in der DDR. = Zentralblatt für Bibliothekswesen, 1975. (9.) 397–401.p.

16. Idézet az 5.sz. alatti hivatkozás 5–6. oldalán.
17. A minősítés legegyszerűbb módja a viszonyítás: az NSZK Észak-Rajna-Vesztfália tartományának 252 könyvtára a könyvtárközi kölcsönzés keretében 1981-ben kapott 652 ezer, küldött 514 ezer dokumentumot (ez az összes igénylés 71, ill. 83%-a.) Ld. éves statisztika a Mitteilungsblatt 1982. 330–337. oldalán.
18. HORVÁTH Tibor: A központi tároló könyvtár kérdése Magyarországon. (Bp. OSZK. 1974) 9 p. (Soksz. gépirat.)
19. ZIRCZ Péter: Az Országos Széchényi Könyvtár központi szolgáltatásai. Helyzetkép és teendők a kilencvenes évekig. Bp. 1982, (OSZK) 23–24.p. (Soksz. gépirat.) A 70-es évek végén éppen Zircz Péter vezetésével megkezdett egyeztetések már hoztak némi eredményt: az Országgyűlési Könyvtár vállalta az inkurrens jogi és közigazgatási, a KSH Könyvtára a statisztikai anyag átvételét. A nemzeti könyvtári Tk gyűjtőköre ma a szépirodalomra, a társadalomtudományokra és a természettudományok többségének alapműveire terjed ki (a kémiai folyóiratokat a Veszprémi Vegyipari Egyetemi Könyvtár veszi át). Eddig nem sikerült partnereket találni a műszaki, mezőgazdasági és orvosi anyag tekintetében.

SZÓTÁR VAKOKNAK – HANGOS INDEXSZEL. A Kongresszusi Könyvtárnak a vakok és testi fogyatékosok ellátásával foglalkozó osztálya elkészítette az első "hangos indexes" szótárt. Az 55 ezer szócikket tartalmazó angol értelmező szótár anyaga 55 magnókazetta 219 sávját tölti meg. Ha a használó gyorsítva pörgeti le a kazettát, csak a címszavakat hallja; a kívánt címszóhoz érve átkapcsol a normális sebességre, s meghallgatja magát a szócikket. — A teljes készlet önköltsége 83 dollár.

Information Bulletin Library of Congress, 1983. júl. '11.

A MEDITERRÁN ORSZÁGOK KÖNYVTÁROSAI 1983-as máltai találkozásának témája a térség könyvtárainak együttműködése volt, ezt szolgálta a British Library kutató-fejlesztő részlege igazgatójának, a Könyvtárak és információs szolgáltatások: együttműködés vagy elszigeteltség? című bevezető előadása is. A konferencia három munkacsoportban számos kérdést vizsgált meg, és határozatokat hozott, amelyek szerint 1984 folyamán meg kell alakítani "a mediterrán könyvtárosok együttműködési egyesületét"; meg kell javítani a térség könyvtárosképzését; az UAP program szellemében törekedni kell arra, hogy nemzeti bibliográfiával minden mediterrán ország rendelkezzen, és meg kell vizsgálni egy mediterrán bibliográfiai központ létesítésének lehetőségét; szükség van az új információs technológiáknak megfelelő könyvtáros-továbbképzésre, az adatbázisok ésszerű felhasználására és végül a könyvtárközi kölcsönzés fejlesztésére. Zárószavaiban a máltai művelődésiügyi miniszter is az együttműködés fontosságát hangsúlyozta.

Bolletino d'Informazioni – Associazione Italiana Biblioteche 1983. 3. no.